כג: ר"ן ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים רש"י

הכי קתני הרוצה שיאכל חבירו אצלו כו' נדרי זרוזין כן. ואפי' אינו אוכל עמו לא חייל נדרא אלא נתכוון אלא לזרוז והייגו דקתני אף: **והרוצה שלא יתקיימו נדריו וכו'.** כלומר השתא תני דינא אחרינא דהרוצה שלא יתקיימו נדריו יעמוד בראש השנה ויאמר וכו': **אי זכור בשעת הנדר עקריה לתנאיה וקיימיה לנדריה.**

שאם לא כן למה הוא נודר עכשיו. ולא דמי למאי דאמרי' לעיל(ב) לא שמע ליה ולא אתי כהדיה דאלמא אין תנאו בטל שכשהוא נודר על דעת ראשונה הוא עושה להתם היינו טעמא לפי שאמר התנאי בשעת הנדר וכיון שהוא אומר כפי' שעל דעת תנאו הוא נודר א"א לומר דעקריה לתנאיה אבל כאן שהתנאי והנדר אינן באין כאחת ג)(לא) שייך למימר עקריה ועוד דבשלמא לעיל איכא למימר שאע"פ שהוא יודע שאין בנדרו ממש הוא נודר לזרז את חבירו אבל כאן שהם נדרי עצמו אי לאו דעקריה לתנאיה למה הוא נדר וזה ברור. ושלא כדברי הרשב"א ז"ל שכתב דהא דאמרי' עקריה לתנאיה וקיימיה לנדרי' דוקא בעם האדון ומש"ה משום בעלמא הוא דמיישינן ליה שמא בטלו לתנאו והזקיקו לומר כן משום דקשיא ליה הייא דאמרי' לעיל בסמוך לא שמע ליה וכו' ואין צורך לכך וכמו שכתבנו. ומתרצינן אמר אביי תני

וכלבד שלא יהא זכור בשעת הנדר ומש"ה בטל שכבר התנה שאם ישכח וידור ינבטל תנאי זה את נדרו: רבא אמר כגון שהתנה בראש השנה ולא ידע ממה התנה. רבא לא אתי לאפלוגי עליה דאביי דמודה הוא דכל שאינו זוכר תנאו כלל בשעת נדרו בטל אלא דלא ניחא ליה לשבושי לישנא דמתניתין ומש"ה קאמר לעולם שיהיה זכור קתני והכי קתני הרוצה לבטל נדרו יעמוד בר"ה וימחר וכו'. **וכי האי גוונא איכא תרי דיני דאי אינו זכור תנאו כלל בשעת נדרו הכי הנדר בטל אבל אם הוא זוכר קאת תנאו אבל לא לגמרי כגון שהתנה בר"ה ולא ידע ממה התנה כלומר שהתנה על דבר מיוחד ואינו זוכר אם על פת או על יין וכיוצא בהן אבל זוכר הוא שהתנה בכי האי גוונא אי אמר על דעת ראשונה אני עושה כלומר שאם מתחלה התניתי על נדר זה שיבטל גם עכשיו אני רוצה שיהא בטל וזוכר אחר כך שעל דבר זה שנדר עכשיו התנה בתחלה לבטל נדריה לא אית ביה ממשא לא אמר על דעת ראשונה אני עושה בטליה לתנאיה וקיימיה לנדריה דכיון שהיה זוכר בשעת הנדר שהתנה ולא ידע ממה התנה אם יעקרם תנאו אבל לא לגמרי דוקא כעם האדון ומש"ה בטל אבל אם הוא זוכר כל מה שהתנה אבל לא לגמרי דכיון שהיה זוכר בשעת נדרו אינו בטל אבל התנה על דבר מיוחד וכשעת נדרו זוכר שהתנה אבל אינו יודע מה התנה כל שלא אמר על דעת ראשונה אני עושה אע"פ שנזכר אח"כ שעל אותו דבר שנדר עכשיו התנה מתחלה לבטלו עקריה לתנאיה וקיימיה לנדריה שכיון שהיה זוכר קצת היה לו להתנות ולומר שעל דעת ראשונה הוא עושה וכן פסק הר"ר בס"ו ס"ל כפ' שני מהל' נדרים (הל' ה). ונראה שמה שאומרים קצת קהלות ביה"כ כל נדרי ואסרי וכו' לדבר זה הם מתכונים לבטל נדרים שידרו לאחר מכן אלא שלשונם משובש שנראה מלשונם שהם מתירין נדרים שעברו וחה אין לו ענין אלא לנדרים הבאים לאחר מכן אלא שרגיל יעקב ז"ל היה מתקן הלשון כדי שיהא משמעותו להבא לומר כל נדרי ואסרי די אסרנא ודי מרמנא כולו קמון כדי שיהא נראה להבא ואין ראוי לומר כן כדי שלא יקלו ראשם בנדרים דהא תנא משמיה דר"ל כפ' הנזכר (ה"ו) שיש מן הגאונים שאומרים שאין תנאי קודם מבטל מה שאסר עצמו לאחר מכן אלא בנדרים אבל לא בשבועות ויש מהם מי שאומר שהשבועות והנדרים שוין הם לדין זה. ומיהו אמרו בתוספות דווקא בשבועות ונדרים שנשבע ונדר לעצמו אבל מי שהשביעו חברו או שהידרו אין ביטול זה מועיל לו כלום שעל דעת חברו הוא נשבע ונודר וכמו שמבטל תנאו לגמרי דמי הא אסקינן דלא משתבע ונדאמרינן בשמעתא דנפשיה אלא על דעת חברו הבאי [נקמן כה.]: **איבעיא להו אליעזר דרבן עליה דר' אליעזר בן יעקב או לא אליבי.** דאיכא לפפוקי הכי משום דלמא עד כאן לא קאמרי רבנן דנדרי זרוזין הוו אלא כמוכר ולוקח שאין פיהם ולבם שוים דאף מתחלה היו רוצים בשלשה דינרין אבל למדיר חבירו שיאכל אצלו איכא למימר שבדוקא הוא מדיקרו:

קונס

חסורי מיחסרא והכי קתני הרוצה שיאכל אצלו חבירו ומסרב בו ומדירו נדרי זרוזין הוא והרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה יעמוד בראש השנה ויאמר כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר אי זכור עקריה לתנאיה וקיים ליה לנדריה אמר אביי תני ובלבד שלא יהא זכור בשעת הנדר רבא אמר לעולם כדאמרינן מעיקרא הכא במאי עסקינן כגון שהתנה בראש השנה ולא ידע במה התנה והשתא קא נדר אי זכור בשעת הנדר ואמר על דעת הראשונה אני נודר נדריה לית ביה ממשא לא אמר על דעת הראשונה אני נודר נדריה לנדריה רב הונא בר חיננא סבר למידרשיה בפירקא אמר ליה רבא תנא קא מסתים לה סתומי כדי שלא ינהגו קלות ראש בנדרים ואת דרשת ליה בפירקא אביעיא להו פליגי הלכתא כותיה או לא ת"ש דתנן האומר לחבירו

(אלא) חסורי מחסרא. מתני' והכי קתני הרוצה שיאכל כו': **וכלבד שיהא זכור כשעת הנדר.** התנאי שהתנה כו"ה: **אי זכור.** ואעפ"כ נדר אם כן עקריה לתנאיה: **אלא אני ובלבד שלא יהא זכור.** התנאי: **לעולם כדאמרינן מעיקרא.** ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר: **והכא במאי עסקי' כגון שהתנה בראש השנה.** כל נדר שאני עתיד לידור והיה יודע בשעת התנאי דברים שהוא רגיל לידור בהן ועל דעת כן התנה ושוב שכח ממה שהתנה: **והשתא קא נדר אי זכור כשעת הנדר.** [שהתנה אבל לא ידע] שבאבל אותו נדר ואמר על דעת הראשונה אני נודר שלא יהא מקוים ג)כמו שהתניתי עליו נדריה לית ביה ממשא: **לא אמר.** בשעת הנדר על דעת הראשונה אני נודר שלא יהא מקוים עקריה לתנאיה וקיים נדריה: **סבר למדרשיה בפירקא.** בדרשה הרוצה שלא יתקיימו נדריו: **א"ל רבא.** סתמה תנא דמתניתין כדי שלא ילמדו ממנה שלא ינהגו קלות ראש בנדרים: **פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר בן יעקב.** בהא דסברי דלא הוי נדרי זרוזין:

הרי

ובלבד שלא יהא זכור בשעת הנדר. אם ישכח ידור ינבטל תנאי זה את נדרו: **רבא אמר כגון שהתנה בראש השנה ולא ידע ממה התנה.** רבא לא אתי לאפלוגי עליה דאביי דמודה הוא דכל שאינו זוכר תנאו כלל בשעת נדרו בטל אלא דלא ניחא ליה לשבושי לישנא דמתניתין ומש"ה קאמר לעולם שיהיה זכור קתני והכי קתני הרוצה לבטל נדרו יעמוד בר"ה וימחר וכו'. **וכי האי גוונא איכא תרי דיני דאי אינו זכור תנאו כלל בשעת נדרו הכי הנדר בטל אבל אם הוא זוכר קצת תנאו אבל לא לגמרי כגון שהתנה בר"ה ולא ידע ממה התנה כלומר שהתנה על דבר מיוחד ואינו זוכר אם על פת או על יין וכיוצא בהן אבל זוכר הוא שהתנה בכי האי גוונא אי אמר על דעת ראשונה אני עושה כלומר אם מתחלה התניתי על נדר זה שיבטל גם עכשיו אני רוצה שיהא בטל וזוכר אחר כך שעל דבר זה שנדר עכשיו התנה בתחלה לבטל נדריה לא אית ביה ממשא לא אמר על דעת ראשונה אני עושה בטליה לתנאיה וקיימיה לנדריה דכיון שהיה זוכר בשעת הנדר שהתנה ולא ידע ממה התנה אם יעקרם תנאו אבל לא לגמרי דוקא כעם האדון ומש"ה בטל אבל אם הוא זוכר כל מה שהתנה אבל לא לגמרי דכיון שהיה זוכר בשעת נדרו אינו בטל אבל התנה על דבר מיוחד וכשעת נדרו זוכר שהתנה אבל אינו יודע מה התנה כל שלא אמר על דעת ראשונה אני עושה אע"פ שנזכר אח"כ שעל אותו דבר שנדר עכשיו התנה מתחלה לבטלו עקריה לתנאיה וקיימיה לנדריה שכיון שהיה זוכר קצת היה לו להתנות ולומר שעל דעת ראשונה הוא עושה וכן פסק הר"ר בס"ו ס"ל כפ' שני מהל' נדרים (הל' ה). ונראה שמה שאומרים קצת קהלות ביה"כ כל נדרי ואסרי וכו' לדבר זה הם מתכונים לבטל נדרים שידרו לאחר מכן אלא שלשונם משובש שנראה מלשונם שהם מתירין נדרים שעברו חה אין לו ענין אלא לנדרים הבאים לאחר מכן אלא שרגיל יעקב ז"ל היה מתקן הלשון כדי שיהא משמעותו להבא לומר כל נדרי ואסרי די אסרנא ודי מרמנא כולו קמון כדי שיהא נראה להבא ואין ראוי לומר כן כדי שלא יקלו ראשם בנדרים דהא תנא משמיה דר"ל כפ' הנזכר (ה"ו) שיש מן הגאונים שאומרים שאין תנאי קודם מבטל מה שאסר עצמו לאחר מכן אלא בנדרים אבל לא בשבועות ויש מהם מי שאומר שהשבועות והנדרים שוין הם לדין זה. ומיהו אמרו בתוספות דווקא בשבועות ונדרים שנשבע ונדר לעצמו אבל מי שהשביעו חברו או שהידרו אין ביטול זה מועיל לו כלום שעל דעת חברו הוא נשבע ונודר וכמו שמבטל תנאו לגמרי דמי הא אסקינן דלא משתבע ונדאמרינן בשמעתא דנפשיה אלא על דעת חברו הבאי [נקמן כה.]: **איבעיא להו אליבי רבנן עליה דר' אליעזר בן יעקב או לא אליבי.** דאיכא לפפוקי הכי משום דלמא עד כאן לא קאמרי רבנן דנדרי זרוזין הוו אלא כמוכר ולוקח שאין פיהם ולבם שוים דאף מתחלה היו רוצים בשלשה דינרין אבל למדיר חבירו שיאכל אצלו איכא למימר שבדוקא הוא מדיקרו:

(אלא) חסורי מחסרא. מתני' והכי קתני הרוצה שיאכל כו': **וכלבד שיהא זכור כשעת הנדר.** התנאי שהתנה כו"ה: **אי זכור.** ואעפ"כ נדר אם כן עקריה לתנאיה: **אלא אני ובלבד שלא יהא זכור.** התנאי: **לעולם כדאמרינן מעיקרא.** ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר: **והכא במאי עסקי' כגון שהתנה בראש השנה.** כל נדר שאני עתיד לידור והיה יודע בשעת התנאי דברים שהוא רגיל לידור בהן ועל דעת כן התנה ושוב שכח ממה שהתנה: **והשתא קא נדר אי זכור כשעת הנדר.** [שהתנה אבל לא ידע] שבאבל אותו נדר ואמר על דעת הראשונה אני נודר שלא יהא מקוים ג)כמו שהתניתי עליו נדריה לית ביה ממשא: **לא אמר.** בשעת הנדר על דעת הראשונה אני נודר שלא יהא מקוים עקריה לתנאיה וקיים נדריה: **סבר למדרשיה בפירקא.** בדרשה הרוצה שלא יתקיימו נדריו: **א"ל רבא.** סתמה תנא דמתניתין כדי שלא ילמדו ממנה שלא ינהגו קלות ראש בנדרים: **פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר בן יעקב.** בהא דסברי דלא הוי נדרי זרוזין:

הרי

ובלבד שלא יהא זכור בשעת הנדר ומש"ה בטל שכבר התנה שאם ישכח וידור ינבטל תנאי זה את נדרו: רבא אמר כגון שהתנה בראש השנה ולא ידע ממה התנה. רבא לא אתי לאפלוגי עליה דאביי דמודה הוא דכל שאינו זוכר תנאו כלל בשעת נדרו בטל אלא דלא ניחא ליה לשבושי לישנא דמתניתין ומש"ה קאמר לעולם שיהיה זכור קתני והכי קתני הרוצה לבטל נדרו יעמוד בר"ה וימחר וכו'. **וכי האי גוונא איכא תרי דיני דאי אינו זכור תנאו כלל בשעת נדרו הכי הנדר בטל אבל אם הוא זוכר קצת תנאו אבל לא לגמרי כגון שהתנה בר"ה ולא ידע ממה התנה כלומר שהתנה על דבר מיוחד ואינו זוכר אם על פת או על יין וכיוצא בהן אבל זוכר הוא שהתנה בכי האי גוונא אי אמר על דעת ראשונה אני עושה כלומר שאם מתחלה התניתי על נדר זה שיבטל גם עכשיו אני רוצה שיהא בטל וזוכר אחר כך שעל דבר זה שנדר עכשיו התנה בתחלה לבטל נדריה לא אית ביה ממשא לא אמר על דעת ראשונה אני עושה בטליה לתנאיה וקיימיה לנדריה דכיון שהיה זוכר בשעת הנדר שהתנה ולא ידע ממה התנה אם יעקרם תנאו אבל לא לגמרי דוקא כעם האדון ומש"ה בטל אבל אם הוא זוכר כל מה שהתנה אבל לא לגמרי דכיון שהיה זוכר בשעת נדרו אינו בטל אבל התנה על דבר מיוחד וכשעת נדרו זוכר שהתנה אבל אינו יודע מה התנה כל שלא אמר על דעת ראשונה אני עושה אע"פ שנזכר אח"כ שעל אותו דבר שנדר עכשיו התנה מתחלה לבטלו עקריה לתנאיה וקיימיה לנדריה שכיון שהיה זוכר קצת היה לו להתנות ולומר שעל דעת ראשונה הוא עושה וכן פסק הר"ר בס"ו ס"ל כפ' שני מהל' נדרים (הל' ה). ונראה שמה שאומרים קצת קהלות ביה"כ כל נדרי ואסרי וכו' לדבר זה הם מתכונים לבטל נדרים שידרו לאחר מכן אלא שלשונם משובש שנראה מלשונם שהם מתירין נדרים שעברו חה אין לו ענין אלא לנדרים הבאים לאחר מכן אלא שרגיל יעקב ז"ל היה מתקן הלשון כדי שיהא משמעותו להבא לומר כל נדרי ואסרי די אסרנא ודי מרמנא כולו קמון כדי שיהא נראה להבא ואין ראוי לומר כן כדי שלא יקלו ראשם בנדרים דהא תנא משמיה דר"ל כפ' הנזכר (ה"ו) שיש מן הגאונים שאומרים שאין תנאי קודם מבטל מה שאסר עצמו לאחר מכן אלא בנדרים אבל לא בשבועות ויש מהם מי שאומר שהשבועות והנדרים שוין הם לדין זה. ומיהו אמרו בתוספות דווקא בשבועות ונדרים שנשבע ונדר לעצמו אבל מי שהשביעו חברו או שהידרו אין ביטול זה מועיל לו כלום שעל דעת חברו הוא נשבע ונודר וכמו שמבטל תנאו לגמרי דמי הא אסקינן דלא משתבע ונדאמרינן בשמעתא דנפשיה אלא על דעת חברו הבאי [נקמן כה.]: **איבעיא להו אליבי רבנן עליה דר' אליעזר בן יעקב או לא אליבי.** דאיכא לפפוקי הכי משום דלמא עד כאן לא קאמרי רבנן דנדרי זרוזין הוו אלא כמוכר ולוקח שאין פיהם ולבם שוים דאף מתחלה היו רוצים בשלשה דינרין אבל למדיר חבירו שיאכל אצלו איכא למימר שבדוקא הוא מדיקרו:

דבריו קוראין זה את זה דאם הוא רוצה לקיים תנאו למה הוא נודר הלכך אינון נמנדרים להתמיד ואמרינן שנדרי הוא עיקר ומה שאומר על דעת הראשונה אני עושה דבריו בטלין אבל כשהוא זכור מקצת אפשר שהוא נודר על דעת ראשונה שמא יזכור אבל נדר זה ומתני' לרבא הכי מיפרשא הרוצה שלא יתקיימו נדריו של כל השנה עומד בר"ה וימחר כל נדרים שאדור בשנה זו יהיו בטלים כיון שישכח התנאי לגמרי כיון שישכח מקצתו וכלבד שיהיה לו זכור לתנאי בעשוה הראשונה: **סבר למדרשה בפירקא.** הא דאביי דיהיה רשכח הכל מנאו אבל אין לפרש דהך דרשא פני למדרש דאשה לא שייך למימר תנא קא מסתים סתומי דרבא אינו צריך להגיה המשנה ועוד דלא שייך למימר כהך דרשא שלא ינהגו קלות ראש בנדרים דמילתא דרבא לא שייך שיהיה דבר זכור מקצת ושכחה מקצת ועוד הא קאמר בהדיא בשעת נדרו על דעת ראשונה הוא עושה ולא אתי לזלזולי בנדרים אחרים: **תנא קא סתים לה סתומי.** דקתני ובלבד שיהא זכור לצריך להגיה ובלבד שלא יהא זכור אבל הא לא היא מסתם סתומי מה שלא דרשה שלא יתקיימו נדריו דכיון דלי אפשר לפרש המשנה שם לא שתגיהנה כך הוי היא כמפורשת: **אליבי רבנן עליה דרבי אליעזר בן יעקב.** דדוקא מקצת וממכר שייך למימר נדרי זרוזין: **הלכתא כותיה** דבר מסתבר טעמייהו דרבנן:

או לית הלכתא כוותיה. פע"ג דאמרינן בפרק הכל על ינמתו (יבמות ס.) דתשמש רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי דלמא הכא מסתבר טעמייהו דרבנן:

ו) כ"ל כמה. **ז)** [ע"ל]. **ג)** [טעות הדפוס].

מסורת הש"ס

גליון הש"ס

גמ' איבעיא להו אליבי רבנן. כעין זה בכ"מ דף כד ע"ל:

מוסף רש"י

עקריה לתנאיה. דאי לא עקריה נמי ליה למינדר (ראה"ר בשמו).

פירוש הרא"ש

נדרי זרוזין הוי. דלא מיתא בתקנה ומתכנר מקרו נדרי זרוזין שכך דרך התגרן לנדור אבל בדבר מוקצה כמה שאדם מוזמין את חבירו לין דרך לידור כדי לזרז: ויעבור בר"ה. דבר מקויים נקבע תחלת השנה וכה"ה בכל עת שילה וכל זמן שיקבע: עקריה לתנאיה וקיימיה לנדריה. שאם אין כדעתו שיהא נדרו קיים למה הוא נודר: תני ובלבד שלא יהא זכור את הנדר. וכיון שאינו זכור לתנאו נתבטל תנאו קיים ונדרו בטל: רבא אמר לעולם בראשון מעיקרא. רבא אינו אינו שפיר הך דאביי (דאין) אין זכור לתנאו בשעת הנדר שתנאו קיים ונדרו בטל דליכא טעמא לפלוגי בהא אלא שנתקן רבא לקיים לשון המשנה: בגון שהתנה בר"ה. שיהיו מקצת נדרים שידור בחלת השנה בעלים: ולא ידע מאי התנה. על לא זה נדר התנה לבטל אליבא בשר לא אמרים שניהו אין לו מדברים של לכן אמרינן לו אם מדברים של עצמו ויקח נדר ואמר על דעת הראשונה אני עושה שאם אהיה זכור על מה שהתניתי אלך אחר התנאי ושוב מכר שלבבר זה התנה ההוא נדרא לית ביה ממשא והכי קאמר מתני' ובלבד שיהא זכור (פי' כשמכר) מקצת תנאי לא צריך שיזכור תנאו בטליה אלא אם היה זכור לתנאיה וקיימיה לנדריה כי לנדריה אבל אם היה זכור לתנאיה וקיימיה לנדריה כי (הואיל) שזכור לתנאו בטליה לתנאיה וקיימיה לנדריה אבל אם היה זכור הכל אפי' אמר אמר על דעת הראשונה אני עושה בטליה לתנאיה וקיימיה לנדריה כי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com